

ฉันชอบมองคนอื่น

มากกว่ามองที่หน้าตา

ระพี สาคริก

บทนำ

หลังจากอ่านข้อบทความเรื่องนี้ อาจมีหลายคนตกใจ เพราะคาดไม่ถึงว่าคนอย่างฉันซึ่งมีคนให้ความเคารพรักในความคิดความงาม ทำไมถึงได้กลายเป็นคนคิดอย่างนี้ไปได้

หากใครค้นพบความจริงจากใจฉันได้จะรู้ว่า ฉันไม่เคยหลงในคำสรรเสริญ เพราะถ้าฟังแล้วหลงอยู่กับมัน ความคิดฉันคงไม่อาจจะลึกถึงความจริงได้ ดังนั้นการที่มีคนให้ความเคารพรักและศรัทธาสำหรับฉันเองคงมองเห็นว่า สิ่งดังกล่าวเป็นเพียงส่วนเสริมให้ฉันมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นที่จะดำเนินชีวิตต่อไปบนเส้นทางสายนี้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม หลังจากอ่านพบข้อบทความที่ปรากฏออกมาว่า ฉันชอบมองคนอื่นมากกว่ามองที่หน้าตา ผู้ซึ่งยังไม่ทันตั้งตัวคงรู้สึกมีงงสงสัยว่า ฉันกำลังคิดทำอะไรกันแน่ สำหรับผู้ที่ติดตามความคิดและผลงานจากฉันมานานมากพอสมควร อาจต้องหยุดตั้งสติเพราะเกิดความสงสัยว่า ฉันน่าจะมีแง่คิดอะไรดี ๆ แฝงอยู่เบื้องหลังเรื่องนี้ก็ได้ จึงยังคงไม่ปักใจเชื่อในแง่ร้ายเสียเลยทีเดียว หากสนใจติดตามอ่านต่อไปจนจบดังคำสอนซึ่งคนแต่ก่อนเคยพูดไว้ว่า อย่าผลิผลลามตัดสินใจเชื่ออะไรง่าย ๆ ดูภาษิตบทหนึ่งซึ่งเขียนไว้ว่า เห็นไม่งามเมื่อขวานับ

บางคนก็กล่าวฝากลูกหลานไว้ว่า กว่าจะรู้สึกตัวก็สายเกินแก้เสียแล้ว แต่ประเด็นนี้ฉันขอชี้แจงเพิ่มเติมว่า คงไม่มีสิ่งใดสายเกินแก้แน่นอน แม้กระทั่งรู้สึกได้ก่อนตาย ก็ยังถือได้ว่ามีสิ่งที่ดีอยู่ในใจตนเองแล้วเพราะเหตุว่า บุคคลใดมีความดีความงามอยู่ในใจ ย่อมมองทุกอย่างในด้านดีได้เสมอ

ดังนั้นทุกสิ่งทุกอย่างจึงอยู่ที่ใจตนเอง หากสามารถพบความจริงได้อย่างปราศจากเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น แม้กระทั่งกาลเวลาซึ่งเป็นสิ่งปลอดจากตัวตนให้ต้องยึดติด

บนเส้นทางสายกลางของการดำเนินชีวิต

ถ้าบุคคลใดสามารถมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้สองด้าน อีกทั้งยังเห็นความจริงได้ว่า ด้านไหนคือสิ่งที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเองซึ่งควรจะรักษาไว้เป็นอย่างดีที่สุด ทั้งก่อนการนำปฏิบัติและผลอันเกิดจากการนำปฏิบัติกับอีกด้านหนึ่งมุ่งมองไปยังผลที่ปรากฏ ซึ่งสะท้อนกลับมาสอนให้รู้ความจริงจากพฤติกรรมซึ่งตนนำปฏิบัติไปแล้ว และได้ผลแล้ว

ไม่ว่าผลที่ปรากฏเป็นความจริงดังกล่าว หวนกลับมาทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ตาม ย่อมสอนให้ผู้ปฏิบัติรู้และเข้าใจถึงความจริงซึ่งแต่ละคนมีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองแล้วเช่นกัน

ดังนั้น สิ่งที่เป็นผลจากการปฏิบัติมาแล้วในอดีต จึงไม่มีทั้งความสมหวังและความผิดหวังหรือไม่มีทั้งความดีความไม่ดี คงมีแต่ความจริงซึ่งช่วยสอนให้รู้สภาพจิตใจตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้เราไม่สนใจเลือกที่รักมักที่ชังว่าสิ่งนั้นดีสิ่งนี้ไม่ดี แต่สนใจที่จะเรียนรู้ความจริงจากทุกเรื่อง เพื่อนำมาใช้พัฒนารากฐานจิตใจตนเองให้มีอิสรภาพมากขึ้น

จงมองทุกสิ่งในด้านดี

จงมองทุกสิ่งในด้านดี เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ในอดีตฝากไว้เป็นข้อเตือนใจให้ชนรุ่นลูกหลานได้นำไปขบคิดค้นหาความจริงด้วยตนเอง แต่ในขณะที่มีบางคนยังคงมองสิ่งที่สะอึดใจตัวเอง มุ่งไปในด้านเสียหาย แม้มีใครมาสอนให้มองทุกสิ่งในด้านดี ถ้าผู้ซึ่งได้รับการเตือนสติยังมีความหวาดระแวงอยู่ในใจตัวเอง ย่อมทำให้มีความรู้สึกตกค้างอยู่ในใจซึ่งมองไปยังด้านไม่ดี

ดังเช่นการพิจารณาหัวข้อบทความเรื่องนี้ หลังจากทราบหัวข้อ ฉันชอบมองกันคนอื่นมากกว่ามองที่หน้าตา ธรรมชาติซึ่งอยู่ในใจบุคคลผู้ที่มองไปในด้านร้าย แม้ตนจะพูดด้วยความตั้งใจดีว่า ต่อไปนี้ฉันจะมองด้านดี แต่แท้จริงแล้วก็ยังคงทำได้ยาก

จนกว่าตัวเองจะได้รับผลกระทบจากผู้อื่น อาจถึงขั้นต้องรับความเจ็บปวดอย่างลึกซึ้ง จึงจะสามารถปรับเปลี่ยนรากฐานจิตใจตนเอง ให้หวนกลับมามองเห็นอีกด้านหนึ่งได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ดังเช่นที่คนยุคก่อน ซึ่งส่วนใหญ่เรียนรู้อะไรทุกอย่างจากประสบการณ์ชีวิต แม้จะยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จัดระบบการศึกษา ดังที่คนส่วนใหญ่ในยุคนี้เชื่อกันว่า บนเส้นทางนี้คือการศึกษาระดับสูง

แต่ผู้ที่สนใจเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งผ่านเข้ามาสู่วิถีชีวิตตนเองอย่างอิสระ โดยไม่ถูกด้านที่เป็นรูปแบบ เช่น รั้วมหาวิทยาลัยและโรงเรียน รวมทั้งหนังสือตำราต่าง ๆ แม้กิจกรรมซึ่งมีครูอยู่ในห้องเรียนเป็นผู้กำหนดก็ตาม ย่อมช่วยให้เยาวชนคนรุ่นหลังมีโอกาสที่จะสามารถพัฒนาความคิดตนเอง ให้ยังรู้ความจริงซึ่งอยู่ในอีกด้านหนึ่งได้อย่างลึกซึ้ง

เงื่อนไขซึ่งเป็นความจริงที่แฝงอยู่เบื้องหลังข้อบทความเรื่องนี้

หัวข้อเรื่อง ฉันชอบมองกันคนอื่นมากกว่ามองที่หน้าตา ซึ่งฉันนำมาตั้งชื่อให้ผู้อ่านใช้เป็นแง่คิดเพื่อหวังที่จะให้แต่ละคนสามารถคิดถึงความจริงได้เองอย่างอิสระ น่าจะต้องเกิดจากความเข้มแข็งภายในรากฐานจิตใจฉันเอง ซึ่งถ้าที่จะตั้งชื่อบทความนี้ในลักษณะเดินทางกระแสแนวความคิดความเชื่อของคนส่วนใหญ่ในสังคม

โดยที่ตนมั่นใจในระดับหนึ่งแล้วว่า ความดีความงามเท่าที่ตนมุ่งมั่นสร้างสมมาแล้วเป็นเวลานาน น่าจะช่วยให้ผู้อ่านแต่ละคน เกิดการชุกคิด จนทำให้เบี่ยงเบนทิศทางการมอง ออกไปสู่อีกด้านหนึ่ง ซึ่งด้านนี้น่าจะเป็นความจริงที่ฉันพึงปรารถนา

ดังนั้น การที่กล้าตั้งชื่อหัวข้อเรื่องนี้ว่า ฉันชอบมองกันคนอื่นมากกว่ามองที่หน้าตา ก็เพราะภายในส่วนลึกของรากฐานจิตใจฉัน สามารถเข้าใจถึงความจริงได้แล้วว่า เราแต่ละคนต่างก็ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน

บนพื้นฐานความหลากหลาย แม้ว่าภายในภาพรวมจะตกอยู่ในสภาพต่างจิตต่างใจ ซึ่งอาจทำให้บางคนเข้าใจได้ โดยที่บางคนอีกส่วนหนึ่งยังเข้าใจได้ไม่ถึงก็ตาม ย่อมรู้ได้ว่าสภาพดังกล่าว ถือเป็นธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคน จึงไม่นำมาใส่ใจให้เกิดความทุกข์

จากความหมายของหัวข้อเรื่องที่ตั้งขึ้นมา นี้ เนื่องจากฉันรู้อยู่แล้วว่า การมองเห็นความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคน ควรจะมองจากด้านล่างขึ้นมาสู่ด้านบน หรือมองจากด้านหลังออกไปสู่ด้านหน้า จึงจะสามารถเห็นความจริงจากใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ทั้งนี้และทั้งนั้น ในเมื่อมนุษย์แต่ละคนยังมีกิเลสหนาบ้างบางบ้าง จากเหตุดังกล่าว ภาพที่ปรากฏอยู่ด้านหน้าจึงหาใช่ของจริงไม่ หากเข้าไปได้ด้วยนิวอันสวยงาม มีการแต่งหน้าแต่งตาเพื่อให้เห็นหลงไหล ดังเช่นที่กล่าวกันว่า มีการจัดฉากเพื่อแสดงมายาภาพ เพราะเหตุว่าต้องการให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อแนวความคิดความเชื่อของตน เพื่อหวังประโยชน์จากสิ่งใดก็ตาม แม้ความมีชื่อเสียงโด่งดัง มีหน้ามีตา มียศถนาศักดิ์ และมีเครื่องประดับต่าง ๆ รวมทั้งความต้องการทางเพศ เพื่อสนองกิเลสแห่งตน

ในด้านตรงข้าม หากต้องการรู้ความจริงจากใจบุคคลใดก็ตาม พึงควรที่จะสนใจมองจากด้านล่างรวมทั้งมองจากด้านหลังมากกว่า - ดังที่ชนรุ่นก่อนเคยกล่าวไว้ว่า สามารถมองเห็นธาตุแท้ของบุคคลผู้นั้นได้อย่างชัดเจน สิ่งนี้แหละคือความหมายจากใจฉันที่ตั้งชื่อบทความเรื่องนี้ว่า ฉันชอบมองกันคนอื่นมากกว่ามองที่หน้าตา

การมองที่บรรลุผลสำเร็จสมตามเป้าหมาย

ตามที่ได้กล่าวไว้ว่า การมองบุคคลใดก็ตาม เพื่อให้สามารถรู้ความจริงจากใจได้อย่างชัดเจนนั้น ควรมองจากด้านล่างขึ้นมาสู่ด้านบน มองจากด้านหลังออกมาสู่ด้านหน้า หรือมองด้านที่ซ่อนเร้นเอาไว้แทนการมองสู่ด้านที่เปิดเผย

ประเด็นดังกล่าวจะมีความเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อ รากฐานจิตใจผู้มอง สามารถมองสิ่งต่าง ๆ กลับทิศทางได้อย่างอิสระ ดังนั้นไม่ว่ารับฟังหรือมีโอกาสสัมผัสการปฏิบัติจากผู้อื่นผู้ใดก็ตาม - แต่ละคนควรจะมองในมุมกลับได้อย่างคล่องตัว หรืออาจกล่าวได้ว่า หากต้องการมองให้เห็นความจริงจากใจของอีกฝ่ายหนึ่ง ตนเองพึงต้องมองเห็นความจริงจากใจตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ช่วยให้นำมาใช้เป็นพื้นฐานการมองผู้อื่นให้เห็นความจริงได้อย่างถูกต้อง

อนึ่ง ผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วอยู่ภายในรากฐานจิตใจ ย่อมมีธรรมชาติที่ไม่คิดร้ายและทำร้ายคนอื่น หากเห็นความจริงจากใจผู้อื่นได้ลึกซึ้งแล้ว ย่อมเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง จึงทำให้มีความเมตตาติดตามมาด้วยอย่างเป็นธรรมชาติ

สรุป

จากชื่อเรื่อง ฉันชอบมองกันคนอื่นมากกว่ามองที่หน้าตา หากผู้อ่านคนใด มีการปฏิบัติจากความรักความจริงใจที่มอบให้กับเพื่อนมนุษย์อย่างเป็นธรรมชาติมาแต่เริ่มแรก น่าจะเกิดความคล่องตัวในการปรับรากฐานจิตใจตนเองให้หวนกลับมามองด้านดี เพื่อเห็นความจริงได้เอง ซึ่งสิ่งนี้ย่อมถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้รากฐานจิตใจ และชีวิตแต่ละคน มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น กับอีกด้านหนึ่งย่อมมีผลส่งเสริมให้รากฐานจิตใจ หยั่งลงสู่ด้านล่างลึกซึ่งยิ่งขึ้น ชีวิตย่อมมีความมั่นคงยิ่งขึ้นที่จะก้าวหน้าต่อไปให้เชื่อมั่นได้

เธอที่รักของฉันทุกคน เหตุผลที่ฉันถอนตัวออกมาจากระบบราชการ ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือการถอนตัวออกจากระบบการจัดการที่เป็นทางการ ไม่ว่าจะป็นราชการหรือเอกชนก็ตาม เนื่องจากฉันเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตมานานมาก จนกระทั่งทำให้รู้สึกได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า การมองเห็นหน้าคน มักทำให้รู้สึกลึก ๆ ถึงความจริงว่า ส่วนใหญ่ที่เข้ามาหา มักจะตกแต่งหน้าตามาแล้วอย่างสวยงามหรือ ซึ่งยากที่จะหยั่งรู้ได้ลึกซึ่งถึงความจริงจากใจของแต่ละคน

ความจริงคนซึ่งกันตัวเองนั่งทับอะไรเอาไว้ทำให้ซุกซ่อนความจริงเอาไว้อย่างไม่ยอมเปิดเผย สิ่งดังกล่าวจึงทำให้น่าสนใจที่จะมองดูกัน เพราะสิ่งนี้เองมีความเป็นธรรมชาติมากกว่า ควรจะออกมายืนอยู่อีกด้านหนึ่ง จึงเป็นส่วนหนึ่งของสัจธรรมซึ่งทำให้ฉันตัดสินใจปลดตัวเองออกมายืนอยู่ด้านนอก เพื่อมองหวนกลับไปยังสิ่งที่อยู่ได้กับคนเหล่านั้น

เหตุผลดังกล่าวได้ทำให้ฉันรู้ว่า เพราะถอนตัวออกมาจากระบบการจัดการแล้ว แต่ไม่เคยคิดหยุดการปฏิบัติจากความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเอง จึงทำให้รากฐานความคิดฉันเองหยั่งลงลึกซึ่งรวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าเก่า

สุดท้ายนี้ฉันขอฝากแนวคิดเท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ไว้ให้เธอทั้งหลายซึ่งเป็นชนรุ่นหลังได้นำไปคิด เพื่อค้นหาความจริงต่อไปด้วย

คนดีจริงแล้ว ไม่เห็นต้องอายกันใครเลย หากควรแสดงออกอย่างเปิดเผยโดยเชื่อมั่นในใจตนเองว่า ทุกสิ่งคือความจริงและมีเหตุมีผลอยู่ที่ใจตนเองทั้งหมด

ส.ค.ส 2545

1 มกราคม 2545